

## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษากระบวนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ได้รับ การประเมินคุณภาพภายนอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ความหมายและวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
2. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
3. การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
4. ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

#### 1 ความหมายและวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นศัพท์ทางวิชาการที่วงการศึกษานิยมจากวงการ ธุรกิจ และอุตสาหกรรม นำเข้ามาใช้เพื่อการบริหารและจัดการเชิงคุณภาพในทางอุตสาหกรรม โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ แบบที่เน้นการตรวจจับ อันได้แก่การตรวจสอบคุณภาพ และการควบคุมคุณภาพ ทั้งสองกิจกรรมนี้เน้นพัฒนาความแม่นยำของเครื่องมือและประสิทธิภาพของเทคนิคที่ใช้ในการตรวจจับความผิดที่เกิดขึ้น จุดอ่อนของการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพแบบนี้ คือเป็นการลงมือกระทำหลังจากข้อผิดพลาดหรือปัญหาได้เกิดขึ้นแล้ว การบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพแบบที่สองเป็นสิ่งที่เพิ่งจะเกิดขึ้นในสองทศวรรษมี ลักษณะที่เน้นการป้องกันก่อนที่ความผิดจะเกิดขึ้น แบ่งย่อยออกได้ 2 ประเภท คือการประกันคุณภาพ และการจัดการเชิงคุณภาพทั่วทั้งระบบ หรือ TQM ซึ่งเป็นปรัชญาการบริหารจัดการที่ครอบคลุมกิจกรรมทั้งปวงที่จะตอบสนองความคาดหวังและความต้องการ ต่างๆของลูกค้า ชุมชนและเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและ คุ่มค่าที่สุด โดยการพัฒนาและใช้ประโยชน์สูงสุดจากศักยภาพของพนักงานทุกคนในอันที่จะมุ่งไปสู่การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

จะเห็นได้ว่าการประกันคุณภาพจะเป็นระดับหนึ่งของวิวัฒนาการของการบริหาร และการจัดการเชิงคุณภาพที่ยังไม่บรรลุถึงขั้นของ TQM แต่ก็ได้เปลี่ยนแปลงอย่างเด่นชัดจาก การบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพแบบเก่าที่เน้นการตรวจจับ ิทยให้หันมาเน้นการ วางแผนป้องกันอย่างเป็นระบบ เพื่อมิให้เกิดการผิดพลาดขึ้นได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า เป็นการสร้างความมั่นใจกับผู้เกี่ยวข้องว่าผลผลิตที่ออกมาจะมีคุณภาพตามที่คาดหวังข้อสังเกต

ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การประกันคุณภาพเป็นวิวัฒนาการที่ต่อเนื่องมาจากการตรวจสอบ และการควบคุมเชิงคุณภาพ การประกันคุณภาพยังคงมีการเน้นความสำคัญของคุณภาพ และประสิทธิภาพของเครื่องมือและเทคนิคชีวิต สิ่งที่เพิ่มมาก็คือการสร้างเชื่อมั่นโดยมี มาตรการป้องกันมิให้ความผิดพลาดเกิดขึ้นโดยเริ่มตั้งแต่ขั้นการออกแบบและขั้นการดำเนินงานจนถึงขั้นที่ได้ผลผลิตออกมาจากนั้นจะมีการนำผลการประเมินในทุกขั้นตอนมาใช้ในการ วางแผน ออกแบบ และการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพของการ จัดการศึกษา โรงเรียนจะต้องแสดงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ ต่อนักเรียน ผู้ปกครอง นั่นคือ ผลผลิตต้องตอบสนองต่อลูกค้าและเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ในด้านผู้ปกครองต้องเปิด โอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมตัดสินใจ ในรูปของคณะกรรมการ โรงเรียน โรงเรียนต้องแสดงภาระหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งรวมทั้ง มาตรฐานด้านผลผลิต ด้านปัจจัยและด้านกระบวนการ ในด้านผลผลิตโรงเรียนจะต้องกำหนด มาตรฐานโดยคณะกรรมการโรงเรียน เมื่อได้มีการจัดการศึกษาจนนักเรียนมีคุณภาพตาม มาตรฐานที่ตั้งไว้จะมีการกำหนดมาตรฐานให้สูงขึ้นและดำเนินการพัฒนาจัดการศึกษาของ โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานด้านผลผลิตจะถูกยกระดับให้สูงขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนี้โรงเรียน จะต้องแสดงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษากล่าวคือมีการจัดทำแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายและนำไปปฏิบัติจนเป็นรูปธรรม คุณภาพที่โรงเรียนต้องให้ความสำคัญคือคุณภาพของผลผลิตซึ่งจะต้องมาจากคุณภาพของ กระบวนการและคุณภาพของบุคลากร กระบวนการที่มีคุณภาพจะต้องเป็นกระบวนการที่ครบ วงจร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543:ข) ได้ให้ความหมายของการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือกระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นภารกิจที่สถานศึกษาต้องทำอยู่แล้วการ ประกันคุณภาพจึงไม่ใช่เรื่องใหม่หรือเป็นเรื่องแปลกแยกจากงานปกติและไม่ใช้การประเมิน เพื่อประเมินไม่เน้นการสร้างเอกสาร แบบวัด หรือแบบประเมินเป็นจำนวนมาก แต่เป็นการ ประเมินเพื่อพัฒนา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ (2541 : 3) ได้กำหนด วัตถุประสงค์ ของการประกันคุณภาพทางการศึกษา ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานกลาง
2. เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของแต่ละโรงเรียนไปสู่มาตรฐาน
3. เพื่อกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นรับผิดชอบโรงเรียนในพื้นที่และให้ท้องถิ่น

องค์กรเอกชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

#### 4. เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน

## 2 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

### แนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาที่ได้มีการพัฒนาอยู่ในขณะนี้ มีแนวคิด เพื่อส่งเสริมและเสนอแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาโดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่จะนำ การศึกษาเข้าสู่คุณภาพ ที่มุ่งเน้นการกำหนดมาตรฐานด้านผลผลิต กระบวนการและปัจจัย รวมทั้งทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการที่มุ่งการนำโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน ประกอบด้วย

1.1 การกำหนดมาตรฐาน ด้านผลผลิต ปัจจัยและกระบวนการ

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน หมายถึง การพัฒนาปัจจัยทางการศึกษา ต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารทางการ ศึกษาให้การสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. การตรวจสอบและแทรกแซงคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการ หรือ แนวปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้น

2.1 การดำเนินงานตามแผนที่วางไว้และติดตามประเมินความก้าวหน้าในการ ดำเนินงานของโรงเรียน รวมทั้งจัดทำรายงานของโรงเรียนต่อประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นลักษณะการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียนโดยโรงเรียนเอง

2.2 การนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือของหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง

2.3 มาตรการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการตรวจ สอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามมาตรฐานที่กำหนดโดยหน่วยงานที่กำกับดูแลใน เขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง

3.1 การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพในภาพรวม หรือการประเมินคุณภาพ การศึกษา

3.2 การทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือการเตรียมโรงเรียน เพื่อรองรับการประเมินภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : ก)

## แนวคิดตามหลักการบริหาร

นอกจากแนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาแล้ว แนวคิดที่ผสมผสานไว้ในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอีกแนวคิดหนึ่งคือ วงจรคุณภาพ PDCA ซึ่ง เอ็ดเวิร์ด เดมมิ่ง (Edward Demming) ได้สร้างวงจรการทำงานแบบนี้ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

**ขั้นวางแผน (Plan : P)** ในการวางแผนนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วม หรือเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้ทำงานเป็นทีม ดังนั้นคณะครูและบุคลากรในสถานศึกษาต้องร่วมกับผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งในระยะยาวและแผนในระยะสั้น โดยเริ่มจากกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา และร่วมกันกำหนดภารกิจของสถานศึกษา กำหนดโครงการ/กิจกรรมในแต่ละปีการศึกษา และเมื่อกำหนดโครงการแล้วคณะครูและบุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรมใดก็ตามก็จะต้องทำการเขียนโครงการโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติและศักยภาพของสถานศึกษาด้วย

**ขั้นปฏิบัติตามแผน (Do : D)** เมื่อคณะครูและบุคลากรได้วางแผนโครงการ/กิจกรรมแล้ว จึงดำเนินการตามแผนที่วางไว้ โดยพยายามประสานความร่วมมือในระหว่างเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมและสนับสนุน ให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้คณะครูและบุคลากรภายในสถานศึกษาพยายามจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวย และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งในและนอกห้องเรียนด้วย

**ขั้นตรวจสอบและประเมินผล (Check : C)** เมื่อวางแผน/โครงการต่างๆแล้ว บุคลากรผู้ที่ยังดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน และดำเนินโครงการจำเป็นต้องทำการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง โดยต้องทำการกำหนดกรอบการประเมินตนเอง สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตนเอง ทำการประเมินตนเองตามกรอบที่กำหนดไว้ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผลหลังจากนั้นคณะกรรมการต้องมาร่วมกันเขียนรายงานการประเมินตนเองตามสภาพที่เป็นจริงของแต่ละโครงการ

**ขั้นปรับปรุงและพัฒนา (Action : A)** หลังจากแต่ละโครงการ/กิจกรรมได้ทำการประเมินตนเอง และทราบผลการประเมินตนเองแล้ว คณะครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในแต่ละแผนงานกิจกรรม ต้องนำผลการประเมินนี้ไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเอง และนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษาต่อไป (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก, 2545 : 212-213)

จากความหมายของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่กล่าวว่าการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องมีการดำเนินงานในลักษณะของการผสมผสานระหว่างกระบวนการบริหารกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา สะท้อนให้เห็นว่าการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการ ป้องกัน เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ให้ได้ผลผลิตอันได้แก่ผู้เรียนที่มีคุณภาพด้วยเช่นกัน

กระบวนการทำงานตามวงจรนี้จะมีการตรวจสอบควบคู่ไปกับการทำงาน จึงทำให้เกิดการปรับปรุงการทำงานอยู่ตลอดเวลาและเป็นการทำงานที่ต่อเนื่องเมื่อพิจารณารายละเอียดของแนวคิดที่ได้เสนอไปแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าแนวคิดของระบบการประกันคุณภาพการศึกษากับแนวคิดหรือหลักการบริหารตามวงจรคุณภาพ PDCA มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันและมีลักษณะการดำเนินงานที่อาศัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้สำเร็จรวมทั้งมีการปรับปรุงและตรวจสอบความก้าวหน้าตามชุดหมาย/เป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสถานศึกษาหรือหน่วยงานในพื้นที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไปได้

### หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน

หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามแนวคิดข้างต้นได้แก่

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหาย โดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาโดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ มีตรงไม่ปรังใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา การดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล ช่วยกันคิดช่วยกันทำ ผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

### 3. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องเดียวกับกระบวนการบริหารอย่างมีคุณนิย หรือวงจรคุณภาพ PDCA ผู้ที่บริหารทราบกันดีอยู่แล้วว่าการประกันคุณภาพไม่ใช่เรื่อง

ใหม่ และจะต้องไม่แปลกแยกจากการทำงานตามปกติของสถานศึกษา แต่จะเป็นระบบที่ผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันนั่นเอง

ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการทำงานนั้นจะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการวิจัยในสถานศึกษานำร่อง ได้แก่ ผู้บริหารจะต้องมีความตระหนัก เข้ามามีส่วนส่งเสริมสนับสนุนและร่วมคิดร่วมทำ รวมทั้งจะต้องมีการทำงานเป็นทีม โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาจะต้องได้รับการเตรียมความพร้อมให้มองเห็นคุณค่าและมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และดำเนินการอย่างต่อเนื่องรวมทั้งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมีการติดตามและกำกับดูแลการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ

ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโดยคำนึงถึงเงื่อนไขข้างต้น ควรมีการเตรียมการเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่บุคลากรและจัดให้มีกลไกในการดำเนินงานในเรื่องนี้ หลังจากนั้นบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องจึงร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบ และร่วมกันปรับปรุง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด ดังแผนภูมิ 1



แผนภูมิ 1 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน  
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 :13)

## การเตรียมการก่อนดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร และการจัดการเรียนการสอน ควรมีการเตรียมการในเรื่องต่างๆ โดยการเตรียมการที่มีความ สำคัญมากที่สุด คือ

1. การเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยสร้างความตระหนัก และพัฒนาความรู้ ทักษะ
2. การแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษา ในการประสาน กระตุ้น กำกับ ดูแลให้บุคลากรภายในสถานศึกษา และบุคลากรภายนอก ที่เกี่ยวข้อง เข้ามาร่วมกันดำเนินการโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

### 1. การเตรียมความพร้อมของบุคลากร

ปัญหาสำคัญในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ การที่ บุคลากรในสถานศึกษายังเข้าใจไม่ชัดเจนว่าการประกันคุณภาพภายใน ก็คือการบริหารคุณ ภาพที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานตามปกติ และเป็นงานที่ต้องทำอยู่แล้ว จึงทำให้ รู้สึกว่าเป็นการเพิ่มภาระ นอกจากนั้น บุคลากรในสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นกับการเน้น คุณภาพและวิธีการทำงานที่มีการตรวจสอบ บางครั้งจึงเกิดการต่อต้าน จำเป็นต้องสร้าง ความตระหนัก และพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรเป็นอันดับแรก โดยอาจดำเนินการ ดังนี้

1.1 การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายใน เป็นเรื่องที่บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนต้องร่วมกันทำเป็นทีมจึงจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่ายมองเห็นคุณค่า และมีความ เข้าใจที่ถูกต้องตรงกันเกี่ยวกับกรประกันคุณภาพภายใน ถ้าบุคลากรยังมีความเข้าใจแตกต่างกันไปคนละทิศ คนละทาง และไม่มีทัศนคติที่ดี การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาก็จะ ทำให้สำเร็จได้ยาก ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นที่จะต้องปรับความคิดของบุคลากรฝ่ายต่างๆ ให้อยู่ ในระดับเดียวกันก่อนโดยรูปแบบที่ควรใช้ ได้แก่

1.1.1 สถานศึกษาที่มีบุคลากรแกนนำ ซึ่งมีความพร้อมในด้าน ความรู้และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ควรจัดประชุมเพื่อสร้างความตระหนักให้ บุคลากรเห็นคุณค่าของการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้วิทยากรของสถานศึกษาเอง เพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของครูที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และศักยภาพของสถานศึกษา ที่สามารถพึ่งตนเองได้ อันเป็นปรัชญาของการประเมินแนวใหม่ ที่ต้องการให้บุคลากรภายใน เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาตนเอง

1.1.2 ในกรณีที่การมอบหมายให้บุคลากรที่เป็นแกนนำมีบทบาท



ในการชี้แจงทำความเข้าใจกับเพื่อนร่วมงานด้วยกันเองไม่ประสบความสำเร็จ ก็จำเป็นต้อง จัดหาวิทยากรมืออาชีพที่มีคุณภาพหรือฝีมือมาช่วยแนวโน้มนำความคิดของผู้เกี่ยวข้องให้พร้อม จะดำเนินการประกันคุณภาพด้วยใจ ดังกรณีตัวอย่างของสถานศึกษานำร่อง ซึ่งพบว่าการใช้ ยุทธวิธีปลูกจิตสำนึกด้วยการเชิญวิทยากรมืออาชีพมาพูดให้บุคลากรทุกคนรับทราบพร้อมกัน ได้ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาที่แต่เดิมไม่ค่อยมีความก้าวหน้าในการดำเนินงานเกิดการตื่น ตัวและลุกขึ้นมาเริ่มงานทันที

1.1.3 การชี้แจงทำความเข้าใจ ไม่ว่าจะดำเนินการโดยบุคลากรภายใน หรือวิทยากรมืออาชีพจากภายนอก ควรให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วม ประชุมรับทราบพร้อมกัน ไม่ควรชี้แจงเฉพาะแกนนำหรือคณะทำงานเฉพาะกลุ่ม เพื่อให้ทุกคน มีโอกาสได้ทราบความจำเป็นของการประกันคุณภาพภายในอย่างทั่วถึงกัน และร่วมมือ ร่วมใจ ในการดำเนินการต่อไป

1.2 การพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในบุคลากร ส่วนใหญ่ยังเข้าใจวิธีการประกันคุณภาพภายในค่อนข้างน้อยและไม่รู้ว่าจะดำเนินการอย่างไร ในแต่ละขั้นตอน รวมทั้งยังขาดทักษะในการประเมินตนเองจึงควรฝึกอบรมให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถดำเนินการประกันคุณภาพได้โดยรูปแบบที่ควรใช้ คือ

1.2.1 การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยให้ทุกคนได้เข้าร่วมประชุม หากสามารถหาบุคลากรที่มีความสามารถจะเป็นแกนนำได้ก็ควรมอบหมายให้แกนนำเป็น ผู้รับผิดชอบจัดการในเรื่องนี้

1.2.2 ในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการนั้น ควรแบ่งเป็นช่วงๆ ตามกิจกรรมที่ดำเนินการในแต่ละช่วง ดังนี้

ช่วงแรก เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับภาพรวมของระบบการประกันคุณภาพภายใน กระบวนการบริหารงานคุณภาพ และเริ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและ แผนปฏิบัติการในแต่ละปี ต่อจากต่อจากนั้นก็ให้ร่วมกันปฏิบัติจริงในการวางแผนพัฒนาและ แผนปฏิบัติการ

ช่วงที่ 2 เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการกำหนดกรอบและวางแผนการประเมิน การสร้าง เครื่องมือการประเมิน ต่อจากนั้นก็ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามกรอบและแผนการประเมิน

ช่วงที่ 3 เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการประเมิน การ เขียนรายงานผลการประเมินตนเอง โดยจัดประชุมปฏิบัติการหลังจากที่บุคลากรมีการปฏิบัติงาน และมีการประเมินตนเองตามแผนไปแล้วระยะหนึ่ง

## 2. การแต่งตั้งคณะกรรมการ

ถึงแม้ว่าการประกันคุณภาพภายในจะเป็นภารกิจของบุคลากรทุกคนในสถาน ศึกษา แต่ในการดำเนินการจำเป็นจะต้องมีผู้รับผิดชอบในกาประสานกำกับ ดูแล ช่วยเหลือ

สนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกัน และเชื่อมโยงกันเป็นทีม โดยผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งควรดำเนินการร่วมกับบุคลากรหลักที่ได้รับมอบหมาย ในรูปของคณะกรรมการหรือคณะทำงาน

คณะกรรมการหรือคณะทำงานดังกล่าวอาจไม่จำเป็นต้องตั้งขึ้นมาใหม่ถ้าสถานศึกษามีกรรมการฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในด้านต่างๆอยู่แล้วก็ให้กรรมการเหล่านี้รับผิดชอบเป็นกรรมการประกันคุณภาพในด้านต่างๆได้เลย แล้วให้ผู้เกี่ยวข้องจากทุกฝ่ายหรือทุกระดับการปฏิบัติงานตามปกติเข้ามาร่วม เพราะการประกันคุณภาพภายในมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงการทำงานปัจจุบันให้ดีขึ้น ผู้ดำเนินการจึงต้องเป็นผู้ที่คุ้นเคยกับงานที่ตนเองทำ ไม่ใช่มอบหมายให้คนที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานนั้นๆ มาดำเนินการ

ในกรณีที่สถานศึกษายังไม่มีการดำเนินการใดๆ เลย ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการโดยมอบหมายให้บุคลากรเข้าร่วมเป็นกรรมการเพื่อช่วยกันจัดทำแผน ดำเนินการพัฒนา และประเมินคุณภาพ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบตามภารกิจของตน

การตั้งคณะกรรมการ ควรพิจารณาตามแผนภูมิโครงสร้างการบริหาร ฝ่ายที่รับผิดชอบงานใด ควรอยู่ในคณะกรรมการที่รับผิดชอบการพัฒนาและการประเมินคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น เช่น ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ประจำวิชา ควรเป็นกรรมการที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพด้านการเรียนการสอน ด้านครูและนักเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหารและอาจารย์ฝ่ายบริหาร ควรเป็นกรรมการที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร และเกี่ยวกับผู้ที่ทำงานด้านการบริหาร เป็นต้น และมีคณะกรรมการกลาง ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนของคณะกรรมการคณะต่างๆ เพื่อประสานและรับผิดชอบในภาพรวมทั้งหมด

การมีคณะกรรมการตามโครงสร้างการบริหาร และให้บุคลากรรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานในภารกิจของตนเอง จะทำให้ระบบการประกันคุณภาพภายในหล่อหลอมเข้ากับการทำงานตามภารกิจของบุคลากร ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและมีความเชื่อมโยงกันในการพัฒนาคุณภาพด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร ด้านกระบวนการและด้านผู้เรียน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาครบด้านครบทุกด้าน

**การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน**

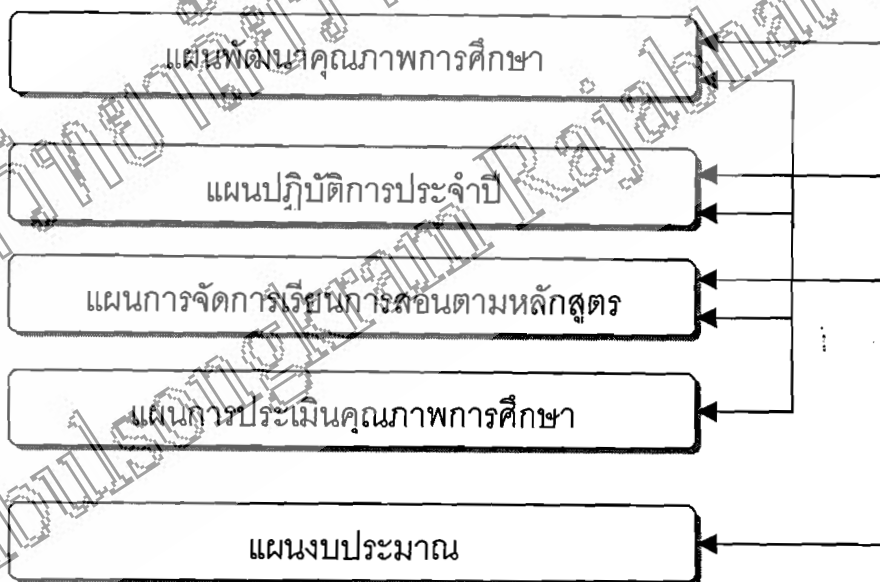
ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบประเมินผล และการพัฒนาปรับปรุง ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องดำเนินการร่วมกันในทุกขั้นตอน โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ดังนี้

#### 1. การวางแผน (Plan : P)

การวางแผนเป็นการคิดเตรียมการไว้ล่วงหน้า เพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมี

ประสิทธิภาพ ในการวางแผนจะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบงาน ระยะเวลา และทรัพยากรที่จะต้องใช้ เพื่อทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ สำหรับสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น จะต้องมีการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา หรือ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อใช้เป็นแผนแม่บทสำหรับกำหนดทิศทางในการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายภายในระยะเวลาที่กำหนด เช่น 3-5 ปี

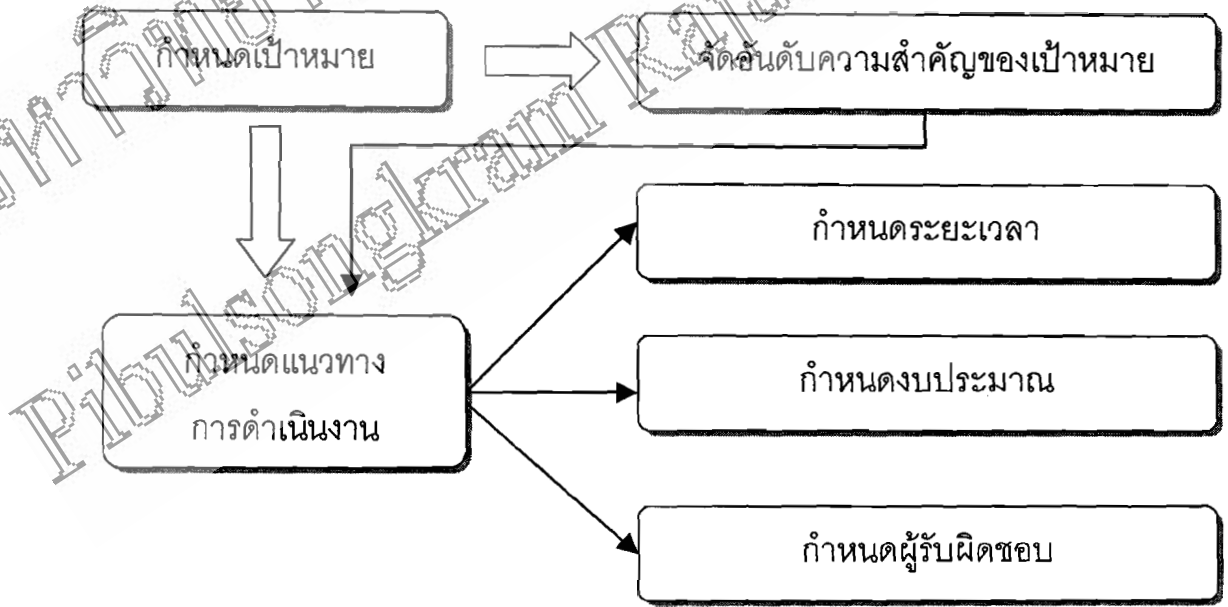
เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนต่าง ๆ คือ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรและสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา แผนการประเมินคุณภาพการศึกษา แผนงบประมาณ ทั้งรายรับรายจ่ายของสถานศึกษา ซึ่งแผนต่างๆมีความเชื่อมโยงกัน ดังที่แสดงไว้ในแผนภูมิ 2



แผนภูมิ 2 ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของแผนต่าง ๆ ที่สถานศึกษาควรจัดทำ  
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 18)

แผนต่างๆ ดังกล่าว แม้จะมีหลายแผน แต่ที่จริงแล้วเป็นแผนใหญ่แผนเดียวเท่านั้น เพราะแผนต่างๆ มีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกันโดยตลอด กล่าวคือ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นแผนระยะยาวที่ครอบคลุมเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษานั้นๆ จากแผนระยะยาวดังกล่าวนำมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งเป็น แผนระยะสั้น ว่าภายใน 1 ปี สถานศึกษามีเป้าหมายจะดำเนินการเรื่องใดและโดยวิธีใด แล้วจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรและให้สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา ตามที่กำหนดไว้ ในการจัดทำแผนต่างๆนั้น ควรวางแผนการประเมินผล ไปพร้อมกันด้วยเพื่อ การกำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามแผนเพียงใด โดยมีการตั้งเป้าหมายว่าจะ ประเมินเรื่องใด ใช้วิธีการรูปแบบอย่างไรในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลแผนการประเมินผล ที่ดีควรสอดคล้องเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติในชีวิตประจำวันของผู้บริหาร ครูและผู้เรียน นอกจากนี้ ควรต้องคิดงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผน จัดทำเป็นแผนงบประมาณ ทั้งรายรับและรายจ่ายของสถาน ศึกษา

ขั้นตอนการวางแผน ในการวางแผนใดๆ ก็ตามจะมีขั้นตอนการวางแผนที่สำคัญ คือการกำหนดเป้าหมาย การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย การกำหนดแนวทางการ ดำเนินงาน การกำหนดระยะเวลาดำเนินการ การกำหนดผู้รับผิดชอบ การดำเนินงานและ การกำหนดงบประมาณที่จะใช้ ดังที่แสดงไว้ในแผนภูมิ 3



**แผนภูมิ 3** ขั้นตอนการวางแผน  
 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 19)

### 1.1 การกำหนดเป้าหมาย

การวางแผนควรจะเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายที่แสดงคุณลักษณะหรือคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาซึ่งควรระบุให้ชัดเจนในธรรมนูญสถานศึกษา และใช้เป็นหลักหรือทิศทางในการดำเนินงานของสถานศึกษาหลังจากนั้นก็จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาซึ่งควรครอบคลุมคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้เรียนที่พึงประสงค์ การบริหาร จัดการ หลักสูตรและการเรียนการสอน ทรัพยากร สภาพแวดล้อม การประเมินผล การกำกับตรวจสอบ และรายงานการกำหนดเป้าหมาย อาจทำได้โดยวิธีการ ดังนี้

#### 1.1.1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลก่อนการวางแผน ข้อมูลต่างๆ

ที่ควรศึกษาวิเคราะห์ คือ 1) เป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาหลักที่เป็นความต้องการของส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ ได้แก่ ความมุ่งหมาย หลักการและแนวทางการจัดการศึกษาของไทย ตามที่กำหนดใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ หลักสูตร มาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัด และมาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอกที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้วเป้าหมายที่ควรเกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เช่น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสร้างจริยธรรม คุณธรรมให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน การพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในกรณีวิกฤติ เรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะในการทำงาน และมีความรู้ตามที่กำหนดในหลักสูตร เป็นต้น 2) สภาพเศรษฐกิจ-สังคมของท้องถิ่นและชุมชน ทั้งในด้านสภาพทั่วไป ปัญหาความต้องการและแนวโน้มการพัฒนา ซึ่งจะเป็เป้าหมายหรือมาตรฐานเฉพาะสำหรับสถานศึกษาแต่ละแห่งที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน เช่น สถานศึกษาที่อยู่ในชุมชนชาวจีน ธุรกิจการค้า อาจจะกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานเฉพาะเกี่ยวกับความรู้ทางภาษาจีน และทักษะทางธุรกิจ สถานศึกษาที่อยู่ในชุมชนเกษตรกรรม ก็อาจกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานเฉพาะความรู้และทักษะทางการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น 3) ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาที่แสดงภาพของสถานศึกษาตามความเป็นจริง ได้แก่ สถิติข้อมูลพื้นฐานที่แสดงสภาพทั่วไป ศักยภาพ หรือความสามารถในด้านต่างๆ ของสถานศึกษา เป็นการสำรวจหรือประเมินตนเองเบื้องต้น เพื่อให้ทราบจุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุง โดยกำหนดเป็นเป้าหมายเพื่อพัฒนาต่อไป

#### 1.1.2 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมาย

ของสถานศึกษา การวิเคราะห์เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น และการสังเคราะห์เพื่อประสานความต้องการของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งความต้องการของส่วนรวม ส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา จะช่วยให้สถานศึกษามีความเข้าใจ สามารถวางแผนและทำงานได้ง่ายขึ้น เพราะหากสามารถกำหนดเป้าหมายหลักที่เป็นความต้องการร่วมกันของฝ่ายต่างๆ ได้แล้วก็จะนำผลที่ได้จากการดำเนินการตามเป้าหมายนั้นไปใช้ในการรายงาน

## สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม

หรือตอบสนองความต้องการของหน่วยงานหรือฝ่ายต่างๆ ได้พร้อมกัน เช่น การกำหนดเป้าหมายคุณลักษณะของผู้เรียนให้รู้จักคิดวิเคราะห์ ก็จะสอดคล้องและตอบสนองความต้องการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตร มาตรฐานของต้นสังกัด ความต้องการของชุมชน และพร้อมที่จะรับการประเมินภายนอกได้ด้วย เป็นต้นในส่วนที่มีความแตกต่างกัน แต่สถานศึกษาและชุมชนเห็นว่าเป็นเรื่องที่จำเป็นหรือเป็นเรื่องที่ต้องการก็อาจเริ่มเป็นเป้าหมายที่ต้องการมุ่งเน้นเป็นพิเศษเฉพาะของสถานศึกษานั้นได้ ดังแผนภูมิ 4



แผนภูมิ 4 การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา  
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 22)

↓  
371.2  
๒๕๓๗๐  
๑. 1

148040

## 1.2 การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย

การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายจะช่วยให้การวางแผนมี

ประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะสถานศึกษาจะได้รับทราบเป้าหมายต่างๆที่ต้องการนั้นเป้าหมายใดสำคัญมากน้อยกว่ากันเพียงใด เพื่อกำหนดกิจกรรม บุคลากร ทรัพยากร และช่วงระยะเวลาที่จะดำเนินการในการพัฒนาเป้าหมายนั้นๆให้เหมาะสมสถานศึกษาบางแห่งที่ไม่ได้ตั้งเป้าหมายเพิ่มเติมนอกเหนือจากเป้าหมายหรือมาตรฐานของต้นสังกัดและมาตรฐานประเมินภายนอกซึ่งเป็นมาตรฐานหลักที่ต้องทำอยู่แล้วอาจไม่เห็นความจำเป็นของการจัดอันดับความสำคัญ ก็อาจจะข้ามขั้นตอนนี้ไปก็ได้ แต่สำหรับสถานศึกษาที่มีความต้องการ เฉพาะของชุมชนท้องถิ่น และของสถานศึกษาเพิ่มขึ้นหลายเป้าหมาย หรือสถานศึกษาบางแห่งที่มีบุคลากรและทรัพยากรจำกัด อาจใช้การจัดอันดับความสำคัญเป็นเทคนิคที่ช่วยตัดสินใจให้การทำงานมีประสิทธิภาพ โดยอาจมุ่งดำเนินการบางเป้าหมายหลักก่อน แต่เป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเป้าหมายอื่นตามมาพร้อมกันไปด้วย เป็นต้น

การจัดอันดับความสำคัญอาจทำได้โดยตั้งประเด็นเพื่อพิจารณา เช่น พิจารณาจากความต้องการของส่วนรวมระดับประเทศ ความจำเป็นเร่งด่วน ความต้องการของท้องถิ่นและสถานศึกษา และศักยภาพของสถานศึกษาในการพัฒนาเป้าหมายนั้นแล้วให้ค่าน้ำหนักหรือให้ความสำคัญเป็นคะแนนนั้น อาจปรับเปลี่ยนเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้สามารถจัดอันดับความสำคัญได้ชัดเจน และตรงตามความเป็นจริงให้มากที่สุด

เมื่อคณะกรรมการหรือคณะทำงานร่วมกันพิจารณาให้คะแนนในแต่ละประเด็นแล้ว รวมคะแนน คะแนนรวมที่ได้จะช่วยในการจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายให้ชัดเจนขึ้น แต่อาจจะนำเหตุผลอื่นมาพิจารณาประกอบในการจัดอันดับด้วย เช่น เป้าหมายที่ได้คะแนนรวมสูงเพราะเป็นความต้องการส่วนรวมของประเทศและเป็นเรื่องเร่งด่วน แต่เมื่อพิจารณาศักยภาพของสถานศึกษาตามเป้าหมายหรือมาตรฐานนั้น พบว่ามีมาตรฐานในเรื่องดังกล่าวดีอยู่แล้ว เพียงแค่รักษาไว้อย่าให้ตกต่ำกว่าเดิม ก็อาจปรับอันดับความสำคัญโดยนำเป้าหมายอื่นที่ได้คะแนนใกล้เคียงกัน แต่เป็นเป้าหมายที่มีจุดด้อยต้องพัฒนามาก มาเป็นเป้าหมายที่มีอันดับความสำคัญมากกว่าได้

## 1.3 กำหนดแนวทางการดำเนินงานหรือวิธีปฏิบัติงาน

การกำหนดแนวทางหรือวิธีปฏิบัติงานคือการนำเป้าหมายที่มีลักษณะความคิดเชิงนามธรรม มาทำให้เป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ โดยคิดโครงการหรือกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จหรือตัวบ่งชี้ให้มีความชัดเจนด้วยการคิดโครงการหรือกิจกรรมนั้น ไม่จำเป็นต้องคิดโครงการให้ได้จำนวนมากหรือไม่จำเป็นว่าทุกเป้าหมายจะต้องมีโครงการเฉพาะของเป้าหมายนั้น ในทางปฏิบัติจริง หากสามารถคิดโครงการที่ทำให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้สำเร็จ และเป้าหมายนั้นเอื้อต่อการพัฒนา

เป้าหมายอื่นต่อไปได้ ก็อาจขยายโครงการนั้น โดยจัดกิจกรรมในโครงการนั้นเพิ่ม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอื่น ๆ ต่อไปได้ด้วย เป็นการทำงานแบบบูรณาการซึ่งจะเป็นความคิดโครงการที่ดีและมีประโยชน์เชื่อมโยงกัน อีกทั้งไม่เป็นการสร้างงานให้บุคลากรมากเกินไป โดยเฉพาะบุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็ก และยังทำให้สามารถระดมคนและทรัพยากร เพื่อมุ่งดำเนินการในเรื่องที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ ดีกว่ากระจายคนและทรัพยากรไปทำโครงการเล็ก ๆ น้อย ๆ มากมาย

#### 1.4 การกำหนดระยะเวลา

ในการทำแผนควรมีการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับกรดำเนินงานของโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆในแผนด้วย การกำหนดระยะเวลาจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ เพราะผู้ปฏิบัติจะได้ทราบว่าจะต้องดำเนินการให้เสร็จเมื่อไร ต้องเร่งดำเนินการก่อน หรืออาจรอได้ และยังเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารหรือผู้ที่มีหน้าที่กำกับดูแล จะได้ติดตามงานได้ว่ามีความก้าวหน้าตามแผนเพียงใด

#### 1.5 การกำหนดงบประมาณ

ควรคิดงบประมาณที่จะต้องใช้ในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งค่าตอบแทนค่าใช้จ่ายอื่นๆที่จำเป็นในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆตามแผนอย่างรอบคอบและให้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด โดยคำนึงถึงความพร้อมเพรียงและความเหมาะสมระหว่างรายรับรายจ่าย เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมายโดยมีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า

#### 1.6 การกำหนดผู้รับผิดชอบ

การกำหนดผู้รับผิดชอบที่เหมาะสมในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนหรือในกิจกรรมและโครงการต่างๆเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้แผนดังกล่าวดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพจึงควรกำหนดในแผนให้ชัดเจนว่าเรื่องใดจะเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของใครบ้าง

### 2. การปฏิบัติตามแผน (Do : D)

เมื่อสถานศึกษาได้วางแผนการปฏิบัติงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว บุคลากรก็ร่วมกันดำเนินงานตามแผนที่จัดทำไว้ โดยในระหว่างกรดำเนินงานต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา และควรมุ่งเน้นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้

2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข

2.2 จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้การ

ปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ



2.3 กำกับ ติดตาม ทั้งระดับรายบุคคล รายกลุ่ม รายหมวด/ฝ่าย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน

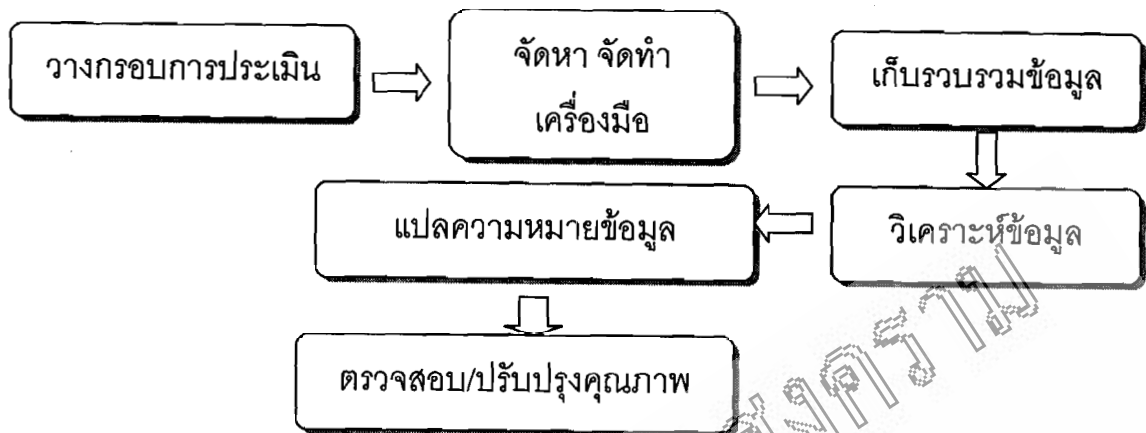
2.4 ให้การนิเทศในระหว่างการปฏิบัติงาน ผู้บริหารต้องกำกับและติดตามว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือแผนที่วางไว้มีปัญหาหรือไม่หากไม่เป็นไปตามแผนหรือมีปัญหาจะได้ให้การนิเทศเพื่อปรับปรุงแก้ไข ผู้บริหารควรให้การนิเทศ เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในเรื่องการจัดการเรียนการสอน การประเมินตนเอง และทักษะในด้านต่างๆโดยผู้บริหารอาจให้การนิเทศเองหรือเชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความชำนาญแต่ละด้านมาให้การนิเทศ หรือส่งบุคลากรไปฝึกอบรม

### 3. การตรวจสอบประเมินผล (Check : C)

การประเมินผลเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง ผู้บริหารและครูที่เข้าใจกระบวนการประกันคุณภาพอย่างถูกต้องจะตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินผลไม่กลัวการประเมินผล โดยเฉพาะการประเมินตนเองซึ่งเป็นการประเมินเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาไม่ใช่การตัดสินถูก-ผิด ไม่ใช่การประเมินเพื่อประเมิน และไม่ใช่เรื่องที่ทำยาก ไม่ต้องคิดเครื่องมือหรือแบบประเมินมากมาย แต่เป็นการประเมินในงานที่ทำอยู่เป็นประจำ เครื่องมือที่ใช้อาจเป็นสิ่งที่มียู่แล้ว โดยไม่ต้องสร้างขึ้นมาใหม่ เช่น สถิติที่เป็นข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของฝ่ายบริหาร ผลงาน หรือ การบ้านตลอดจนการทดสอบย่อยของผู้เรียนในชั้นเรียนซึ่งเป็นข้อมูลที่ครูมีอยู่แล้ว แต่จัดเก็บให้เป็นระบบมากขึ้นเท่านั้น

ในระหว่างที่สถานศึกษาดำเนินการตามแผนปฏิบัติการควรมีการตรวจสอบประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อพิจารณาว่าการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายหรือมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่กำหนดในแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการหรือไม่ เพียงใด มีจุดอ่อนจุดแข็งประการใดมีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนดมากที่สุดและเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษาจะต้องมีการประเมินสรุป เพื่อนำผลมาพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินการในระยะต่อไป

จากการสรุปสังเคราะห์กิจกรรมการตรวจสอบประเมินผลภายในตามพื้นฐานแนวคิดของการประเมินที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่ากิจกรรมที่ต้องดำเนินการประกอบด้วย การวางแผนการประเมิน การจัดหา/จัดทำเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความหมาย และการตรวจสอบ/ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน ดังแผนภูมิ 5



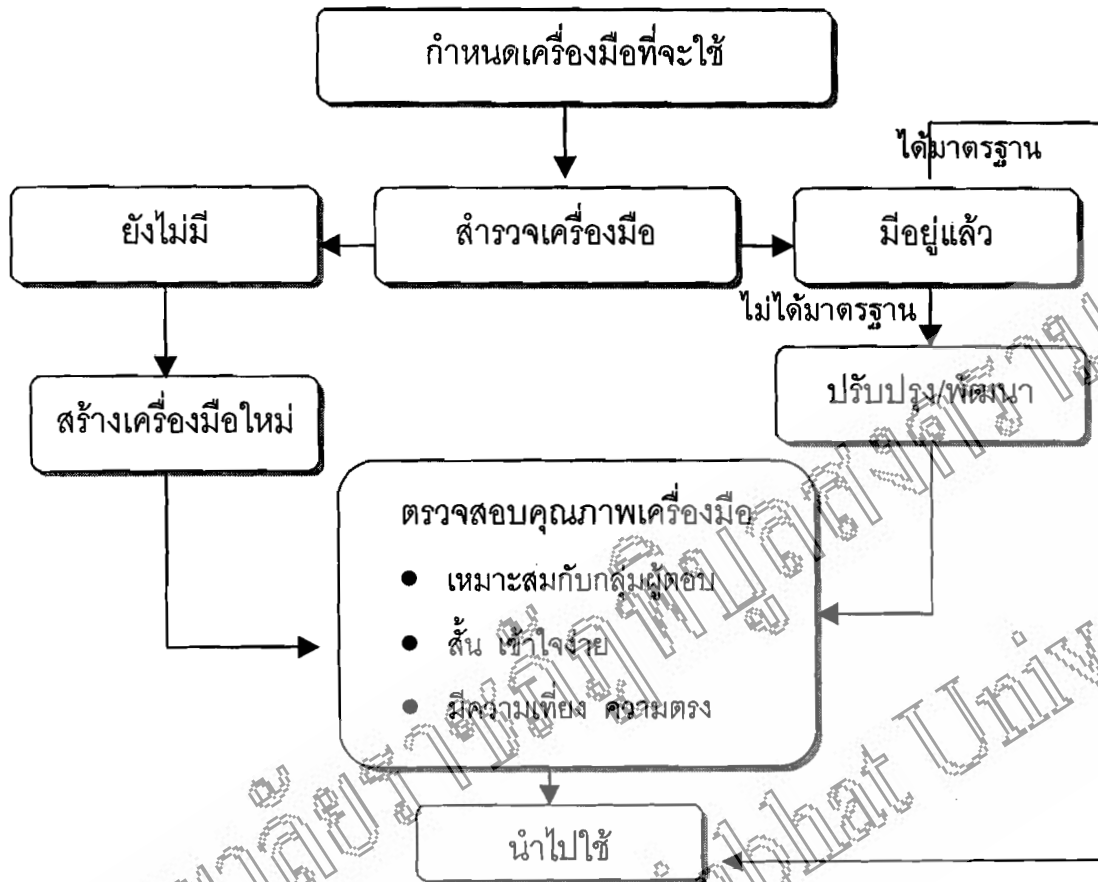
**แผนภูมิ 5** กิจกรรมตรวจสอบประเมินผลภายใน  
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 30)

### 3.1 การวางกรอบการประเมิน

คณะกรรมการควรประชุมร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในการวางกรอบการประเมินว่าจะประเมินอะไร ใครเป็นผู้ประเมิน และมีรูปแบบในการประเมินอย่างไร โดยในการกำหนดกรอบการประเมินควรจะเชื่อมโยงกับเป้าหมาย คุณภาพหรือมาตรฐานการศึกษาที่ระบุในแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดว่าควรประเมินอะไร เรื่องใดมีอะไรเป็นดัชนีชี้ความสำเร็จของการดำเนินงานตามเป้าหมาย ต่อจากนั้นจึงพิจารณาต่อไปว่าตัวบ่งชี้เหล่านั้นต้องใช้ข้อมูลอะไร แล้วสำรวจดูว่าสถานศึกษามีข้อมูลนั้นแล้วหรือยังจะนำมาใช้ได้หรือไม่ ถ้ามีข้อมูลอยู่แล้ว เช่น ข้อมูลน้ำหนักส่วนสูงที่ใช้วัดสุขภาพทางกายของผู้เรียน ก็ไม่ต้องเก็บข้อมูลใหม่ ถ้ายังไม่มีข้อมูล หรือเป็นข้อมูลเก่าล้าสมัยก็ต้องทำการจัดเก็บข้อมูลใหม่

### 3.2 การจัดหา / จัดทำเครื่องมือ

คณะกรรมการควรประชุมร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลว่าจะใช้เครื่องมือชนิดใดหลังจากนั้นก็จัดหา/จัดทำเครื่องมือโดยมีขั้นตอน ดังแผนภูมิ 6



### แผนภูมิ 6 การจัดหา/จัดทำเครื่องมือ

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 32)

การประเมินผลภายในอาจใช้เครื่องมือหลากหลาย การกำหนดเครื่องมือที่จะใช้ต้องเหมาะสมกับลักษณะของตัวบ่งชี้ที่จะวัดเครื่องมือที่กำหนดสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลนั้น ไม่จำเป็นต้องจัดทำใหม่ทั้งหมด ให้สำรวจดูว่ามีเครื่องมือดังกล่าวหรือยัง ถ้ามีอยู่แล้วและเป็นเครื่องมือที่ได้มาตรฐานเช่นมีข้อทดสอบมาตรฐานวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก็สามารถนำไปใช้ได้เลยแต่ถ้ายังไม่ได้มาตรฐานก็ต้องพัฒนาและปรับปรุงให้มีคุณภาพโดยการนำไปทดลองและปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริงกรณีที่สถานศึกษาได้สำรวจแล้วพบว่ายังไม่มีเครื่องมือ จำเป็นต้องสร้างเครื่องมือใหม่ แล้วจึงนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ และนำผลมาปรับปรุงก่อนใช้จริง

การสร้างและปรับปรุงเครื่องมือ จะต้องคำนึงถึงความสามารถในการวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด โดยอาจนำเครื่องมือไปทดลองใช้ แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ว่าได้ผลตรงกับ

ความเป็นจริงตามการสังเกตของครูหรือไม่ นอกจากนั้นควรพิจารณาความเหมาะสมที่จะใช้เครื่องมือนั้นกับกลุ่มคนที่เก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ต้องง่ายในการตอบ ไม่รบกวนเวลา และไม่เป็นการรบกวนผู้ให้ข้อมูล ต้องพยายามหลอมรวมเครื่องมือให้สามารถวัดสิ่งที่เกี่ยวข้องกันด้วยเครื่องมือชุดเดียวกัน หากเป็นข้อคำถามก็ต้องพยายามใช้ข้อคำถามให้น้อยเท่าที่จำเป็น การใช้เครื่องมือมากเกินไปจะทำให้เกิดปัญหา ผู้ให้ข้อมูลไม่ยอมตอบ และเป็น การเพิ่มภาระให้กับผู้เก็บข้อมูล

นอกจากนี้ควรคำนึงอยู่เสมอว่าผลงานของผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นการเขียนเรียงความ ภาพวาด ตลอดจนการแสดงออก การโต้ตอบ พฤติกรรมของเด็กเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็น ความสามารถและพัฒนาการของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีควรใช้สิ่งเหล่านี้ให้เป็นประโยชน์ต่อการ ประเมินโดยเครื่องมือที่สำคัญคือตัวครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและจัดกิจกรรมการเรียน การสอนให้กับผู้เรียนครูควรเป็นคนช่างสังเกต รู้จักผู้เรียนทุกคน และรู้จักวิเคราะห์พฤติกรรม และผลงานของผู้เรียนให้เชื่อมโยงกับเป้าหมายคุณลักษณะและมาตรฐานการศึกษาได้ตลอดเวลา โดยครูควรมีเครื่องมือเช่น แบบสังเกต แบบบันทึกพฤติกรรม หรือประเด็นหลักในการวิเคราะห์ ผลงานหรือพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อช่วยการสังเกตและการวิเคราะห์

### 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น หากข้อมูลใดมีอยู่แล้วในสถานศึกษา ไม่ควรจัดเก็บใหม่ให้นำข้อมูลที่มีอยู่แล้วนำมาประมวลผล วิเคราะห์ แล้วนำไปใช้ได้เลย เช่น คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก็ใช้ผลการสอบปลายภาคเรียนซึ่งจะช่วยลดภาระ งานได้ สถานศึกษาควรวางแผนการจัดเก็บข้อมูลให้สอดคล้องกับการทำงานปกติของสถาน ศึกษาให้มากที่สุด เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพและรายได้ของผู้ปกครองอาจให้ผู้ปกครองกรอก แบบสอบถามในวันที่เชิญมาประชุมหรือข้อมูลน้ำหนักและส่วนสูงของนักเรียนก็ให้ครูประจำชั้น หรือครูพลศึกษาจัดเก็บสิ่งที่ไม่ควรทำคือระดมเก็บข้อมูลทุกอย่างในช่วงเวลาเดียวกันจำนวน มากจนเป็นภาระของผู้เก็บข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล

การเก็บข้อมูลส่วนที่ครูสังเกตพฤติกรรมและวิเคราะห์ผลงานนักเรียนตามแบบ สังเกตพฤติกรรมนักเรียน ครูทุกคนสามารถทำได้ตลอดเวลา และในระหว่างที่สังเกตและ วิเคราะห์ก็บันทึกข้อมูลไปได้เรื่อยๆโดยอาจจะสรุปเพื่อรายงานข้อมูลตามระยะเวลาที่ตกลง หรือที่กำหนดในแผนร่วมกันเมื่อพบสิ่งที่เป็นจุดอ่อนหรือเป็นปัญหาของผู้เรียนจะได้ปรับปรุง แก้ไขและให้การช่วยเหลือได้ทันทีทั้งนี้ครูที่สอนผู้เรียนกลุ่มเดียวกันควรพบปะแลกเปลี่ยน ข้อมูลเพื่อหาทาง แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน

การเก็บข้อมูลจากแบบทดสอบแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการกับ ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มต่างๆนั้น คณะกรรมการจะต้องร่วมกันพิจารณาอย่างดีเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ เก็บได้เร็ว ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย หากเป็นไปได้ควรเก็บจากหลายๆแห่งเพื่อ

เป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลและทำให้ได้สารสนเทศในมุมมองต่างๆ แหล่งข้อมูลผู้ให้ข้อมูลอาจเป็นผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง การจัดเก็บข้อมูลจะครอบคลุมผู้ให้ข้อมูลเพียงใด ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมิน สถานศึกษาควรวางระบบการเก็บข้อมูลให้ดี ทั้งข้อมูลที่มีอยู่แล้วและข้อมูลที่เก็บใหม่เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำมาใช้การเก็บข้อมูลอาจยุ่งยากในปีแรกแต่ปีต่อไปจะสะดวกขึ้น

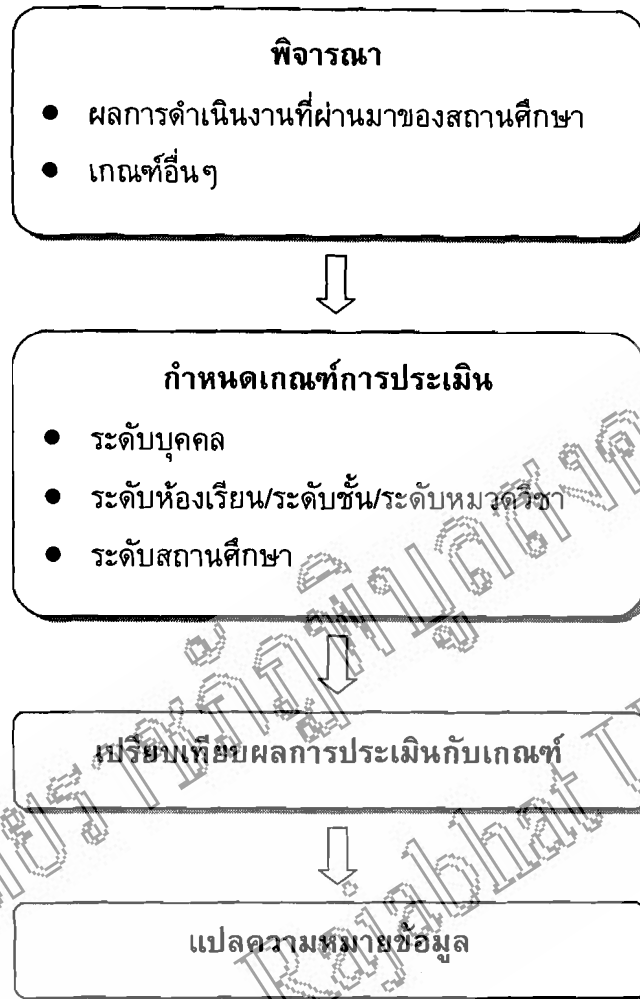
#### 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของสถานศึกษานั้น ผู้รับผิดชอบควรร่วมกันพิจารณากรอบการวิเคราะห์ว่า ข้อมูลแต่ละประเด็นจะวิเคราะห์ในระดับใด ระดับบุคคล ระดับห้องเรียน หรือระดับภาพรวมของสถานศึกษา ใครเป็นผู้วิเคราะห์ วิเคราะห์ในช่วงเวลาใด เพื่อจะได้นำผลมาใช้

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล ครูผู้สอนจะเป็นผู้รับผิดชอบวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตและการตรวจวิเคราะห์ผลงานหรือพฤติกรรมเพื่อจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงของผู้เรียนเป็นประจักษ์อยู่แล้ว ซึ่งผลที่ได้จากข้อมูลดังกล่าว ครูสามารถนำมาใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ตลอดเวลา เมื่อถึงกำหนดเวลาที่จะประเมิน หรือรายงานข้อมูลในภาพรวม ครูก็นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินหลายจุดครั้งมาสรุปเพื่อนำมาแสดงให้เห็นจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงของผู้เรียนแต่ละคนตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมอาจเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลระดับห้องเรียน ระดับหมวดวิชา ระดับสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบต้องศึกษาลักษณะของข้อมูลเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว เช่น ฐานนิยม ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพอาจใช้การวิเคราะห์เนื้อหา เช่น การบรรยายลักษณะการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และในการประเมินก็อาจจะเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่ผ่านมากับปัจจุบัน เพื่อดูความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้

3.5 การแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จะนำมาใช้ประโยชน์ได้ก็ต่อเมื่อสถานศึกษาได้แปลความหมายของข้อมูลโดยมีการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ดังแผนภูมิ 7



### แผนภูมิ 7 ขั้นตอนการแปลความหมาย

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 43)

ก่อนที่คณะกรรมการจะแปลความหมายของการประเมินจะต้องกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินโดยคณะกรรมการจะต้องร่วมกันกำหนดให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ด้วยการพิจารณาข้อมูลผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถานศึกษาประกอบกับเกณฑ์ของที่อื่นว่าเป็น อย่างไร เพื่อกำหนดเกณฑ์ในการตัดสิน และเนื่องจากการประเมินตนเองเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาดังนั้นเกณฑ์การประเมินควรจะดูพัฒนาการของสถานศึกษาด้วยในช่วงแรกอาจกำหนดเกณฑ์ที่คิดว่าสถานศึกษาสามารถทำได้ไปก่อนเพื่อให้มีกำลังใจในการทำงานแล้วค่อยๆปรับให้สูงขึ้น

### 3.6 การตรวจสอบ/ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน เมื่อสถานศึกษาได้

ดำเนินการประเมินตามแผนที่กำหนดไว้แล้วก็ต้องมีการตรวจสอบ กระบวนการและผลการประเมินว่ามีความเหมาะสมมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือเพียงใดซึ่งผู้เกี่ยวข้องควรมีการประชุมร่วมกันเป็นระยะๆ โดยผู้บริหารควรมีการติดตามตรวจสอบในระหว่างกรณีพิเศษและประชุมร่วมกับคณะกรรมการเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำในการปรับปรุง และพัฒนากระบวนการประเมินคุณภาพให้มีประสิทธิภาพ มีความถูกต้องและเชื่อถือได้

#### 4. การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Action : A)

เมื่อบุคลากรแต่ละคนแต่ละฝ่ายมีการประเมินผลเรียบร้อยแล้วก็ส่งผลให้คณะกรรมการที่รับผิดชอบ ซึ่งต้องรวบรวมผลการประเมินมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แปลผลในภาพรวมทั้งหมด แล้วนำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา หัวหน้าหมวดวิชา ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนางานของตนเองต่อไป

4.1 การปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากรในระหว่างการดำเนินงานและมีการตรวจสอบประเมินผลทั้งในระดับรายบุคคลหรือระดับชั้น/หมวดวิชา ผู้บริหารและบุคลากรสามารถนำผลการประเมินไปใช้ ปรับปรุงการทำงานของตนเองและปรับปรุงแผนการดำเนินงานได้เลย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนดไว้

4.2 การนำผลการประเมินไปให้จัดทำแผนในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป ควรมีการวิเคราะห์จุดเด่น และจุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษา หาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

4.3 การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ถ้าสถานศึกษานำผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน ก็จะเป็นประโยชน์ในการบริหารงาน และประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งเมื่อหน่วยงานภายนอกเข้ามาประเมิน สถานศึกษาก็พร้อมที่จะนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศที่ผู้ประเมินต้องการได้ง่ายขึ้นในทุก ๆ ด้านการดำเนินงานประเมินผลของสถานศึกษาไม่ได้สิ้นสุดเพียงแต่ทำการประเมินตนเองเพียงครั้งเดียว แล้วหยุดเลย แต่ต้องทำตลอดเวลา ผลการประเมินที่จัดทำเสร็จแล้วถือเป็นข้อมูลที่แสดงถึงสภาพการดำเนินงานในขณะนั้นซึ่งต้องมีการตรวจสอบใหม่ว่าการดำเนินงานในช่วงต่อไปสอดคล้องกับเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของสถานศึกษาอย่างไร การพัฒนาปรับปรุงตนเองจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่มีที่สิ้นสุด

**การจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี**

เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผนและมีการประเมินผลภายในเสร็จเรียบร้อยแล้วในช่วงปลายปีการศึกษาจะต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปีเพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มได้รับทราบไม่ว่าจะเป็นบุคลากรภายในสถานศึกษาผู้ปกครอง

หรือ ชุมชนหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ประเมินภายนอกเพื่อแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาและพร้อมที่จะรับการประเมินจากภายนอก โดยดำเนินการดังนี้

1. รวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมิน
2. วิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษา
3. เขียนรายงาน

การรายงานผลการประเมินและเนื้อหาสาระที่ต้องการสื่อสารควรมี 2 แบบ ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้รับข้อมูลแบบแรกเป็นการรายงานที่มีรายละเอียดครบถ้วนเน้นในเชิงวิชาการเพื่อใช้สำหรับรายงานหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ประเมินภายนอกส่วนแบบที่สองเป็นการรายงานสรุปเพื่อเผยแพร่ให้กับกลุ่มผู้ปกครองและชุมชนโดยนำเสนอในลักษณะการบรรยายใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและมีความยาวไม่มาก ซึ่งจะให้ผู้ปกครองรับรู้ข้อมูลของสถานศึกษาได้มากขึ้นเนื้อหาสาระที่เสนอในรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี ควรมีหัวข้อดังนี้

1. ข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษาเช่น ประวัติและความเป็นมาของสถานศึกษา สถานที่ตั้ง สังกัด รูปแบบ/หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน โครงสร้างการบริหารงาน ข้อมูลผู้บริหารและบุคลากรจำนวนผู้เรียนงบประมาณรวมทั้งข้อมูลสภาพชุมชน อาชีพและรายได้ของผู้ปกครอง
2. วิสัยทัศน์ เป้าหมายหรือมาตรฐาน และแผนงานของสถานศึกษา
3. ผลการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ โดยแต่ละตัวบ่งชี้ควรรายงานเกี่ยวกับเป้าหมายการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย และผลการดำเนินงาน และอาจนำเสนอข้อมูล หลักฐานสนับสนุนผลการดำเนินงานนั้นๆด้วยก็ได้ นอกจากนี้ ในแต่ละมาตรฐานควรนำเสนอจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง และแนวทางแก้ไขด้วย
4. สรุปผลการประเมินของมาตรฐานแต่ละด้าน คือด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย โดยในแต่ละด้านควรบอกถึงจุดเด่น เงื่อนไขที่ทำให้สำเร็จ จุดที่ต้องปรับปรุง สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปรับปรุงด้วย
5. ภาคผนวก อาจมีการรายงานเกี่ยวกับวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล หากเป็นที่ต้องการของหน่วยงานต้นสังกัดคณะผู้จัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปีควรเป็นแกนนำหรือผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลพอสมควรซึ่งจะทำให้สามารถสรุปผลการประเมินได้อย่างถูกต้อง การจัดทำรายงานควรดำเนินการในส่วนที่สามารถทำได้เรื่อย ๆ ก่อนสิ้นปีการศึกษา ไม่จำเป็นต้องรอให้ถึงสิ้นปีการศึกษา เพราะจะทำให้ จัดทำรายงานไม่ทันกำหนดเวลาที่จะต้องส่งหน่วยงานต้นสังกัด และเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ



#### 4 ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

แนวทางดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีแนวทางคล้ายคลึงกับกระทรวงศึกษาธิการตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และปฐมวัย โดยมีกระบวนการในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้

- 4.1 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- 4.2 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
- 4.3 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 4.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 4.5 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
- 4.6 การประเมินคุณภาพการศึกษา
- 4.7 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
- 4.8 การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

กระบวนการดังกล่าวนี้เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

##### 4.1 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดระบบการบริหารงานและสารสนเทศที่เอื้อต่อการดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ดังนี้

4.1.1 จัดระบบโครงสร้างการบริหารงานให้เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพทั่วไปของสถานศึกษา บุคลากร และทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่ โดยทุกฝ่ายต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดระบบโครงสร้างดังกล่าว

4.1.2 เตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยพัฒนาบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาให้เห็นความสำคัญและมีเจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษารวมทั้งสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกโดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ การกำหนดเป้าหมาย/วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามแผนการประเมินตนเอง การเขียนรายงานประจำปีหรือรายงานการประเมินตนเอง การนำผลการประเมินไปใช้ในการเตรียมรับการประเมินภายนอกของสถานศึกษารวมทั้งการประเมินภายนอกจากสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)โดยมีวิธีการ

หลากหลายในการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการประชุมชี้แจงเพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายมีความรู้ความเข้าใจ การไปศึกษาดูงานโรงเรียนแกนนำหรือโรงเรียนตัวอย่างการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน การเชิญวิทยากรมาบรรยาย เป็นต้น

4.1.3 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ถือเป็นหน้าที่ของบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา และทำการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรภายในสถานศึกษา โดยคณะกรรมการมีหน้าที่กำหนดแนวทางและวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กำกับติดตามและให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการ ช่วยเหลือและสนับสนุนให้การพัฒนาสามารถดำเนินการไปอย่างมีระบบและต่อเนื่องนอกจากนี้ยังมีหน้าที่เสนอสถานศึกษาแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวนและรายงานคุณภาพการศึกษา

4.1.4 วางแผนและจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศภายในสถานศึกษาให้ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันเพียงพอสอดคล้องกับภารกิจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และใช้ประโยชน์ในการดำเนินการสารสนเทศที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำแนกได้ดังนี้

#### สารสนเทศพื้นฐานของสถานศึกษา

- 1) ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา
- 2) สภาพการบริหารและจัดการตามโครงสร้างการบริหารและภารกิจ
- 3) ศักยภาพของสถานศึกษา
- 4) ความต้องการของสถานศึกษา
- 5) แนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่น
- 6) แนวทางการจัดการศึกษา
- 7) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา/คณะกรรมการนักเรียน

#### สารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียน

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
- 2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน
- 3) ผลงานและการแสดงออกของผู้เรียน
- 4) รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน

### สารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการ

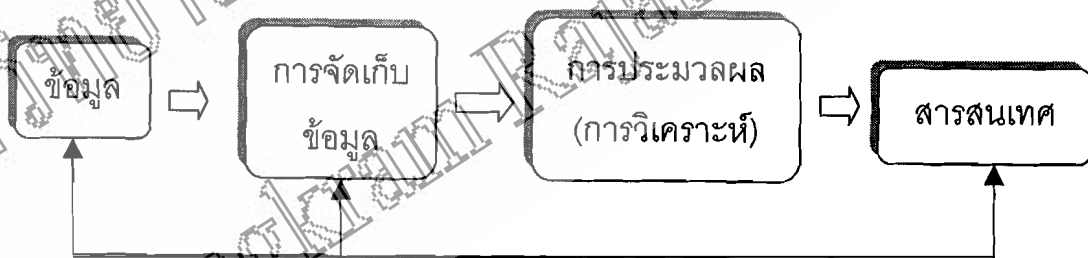
- 1) หลักสูตรและการเรียนการสอน
- 2) การวัดและการประเมินผลการเรียน
- 3) การพัฒนากิจกรรมแนะแนว
- 4) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 5) การวิจัยในชั้นเรียน

### สารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ

- 1) สภาพและบรรยากาศการเรียนรู้
- 2) ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก
- 3) การพัฒนาบุคลากร
- 4) ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน

### สารสนเทศเพื่อการรายงาน

- 1) คุณภาพผู้เรียน
- 2) คุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอน
- 3) คุณภาพด้านการบริหารจัดการ
- 4) ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน



แผนภูมิ 8 องค์ประกอบของระบบสารสนเทศ

(กรมวิชาการ, 2544 : 20)

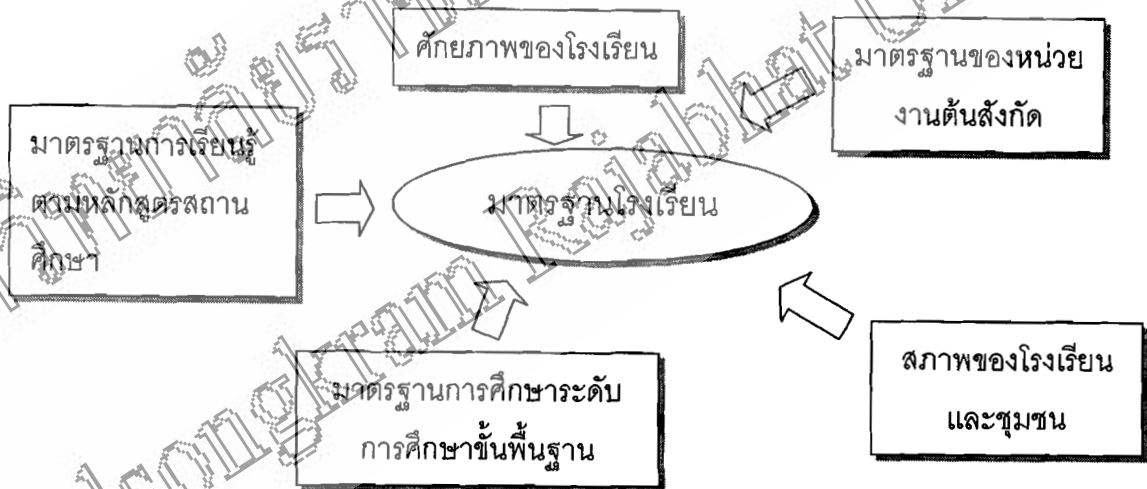
**ข้อมูล** เป็นข้อเท็จจริงต่างๆภายในสถานศึกษาและในบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เป็นปัจจัยนำเข้าของระบบสารสนเทศ

**การจัดเก็บข้อมูล** เป็นการรวบรวมและจัดเก็บรักษาข้อมูลและสารสนเทศที่มีอยู่ หรือที่ได้มาอย่างมีระบบ สะดวกต่อการนำมาประมวลผล หรือนำมาใช้ประโยชน์และสามารถแก้ไขปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันได้ง่าย

**การประมวลผลหรือการวิเคราะห์** เป็นการกำหนดความสัมพันธ์ของข้อมูล จัดกระทำข้อมูลเพื่อให้เหมาะสมต่อการนำไปใช้ ซึ่งวิธีการประมวลผลข้อมูลเพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีอยู่มากมาย เช่น การจัดหมวดหมู่ การเรียงลำดับ การแจกแจง การทำ ตารางการแจกแจงข้อมูลสารสนเทศ เป็นข้อมูลที่ผ่านการประมวลผลหรือการวิเคราะห์แล้วเป็นผลผลิตของระบบที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

#### 4.2 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา

สถานศึกษาต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเป็นเป้าหมายสูงสุดในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาอาจทำการวิเคราะห์หรือสังเคราะห์มาจากมาตรฐานการศึกษาจากหลายหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นมาตรฐานสาระการเรียนรู้รวมหลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัด และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือสถานศึกษาจะทำการพัฒนามาตรฐานขึ้นใหม่เป็นของตนเองก็ได้โดยมุ่งเน้นให้มาตรฐานของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนและชุมชนและศักยภาพของโรงเรียน ดังแผนภูมิ 9 ดังนี้



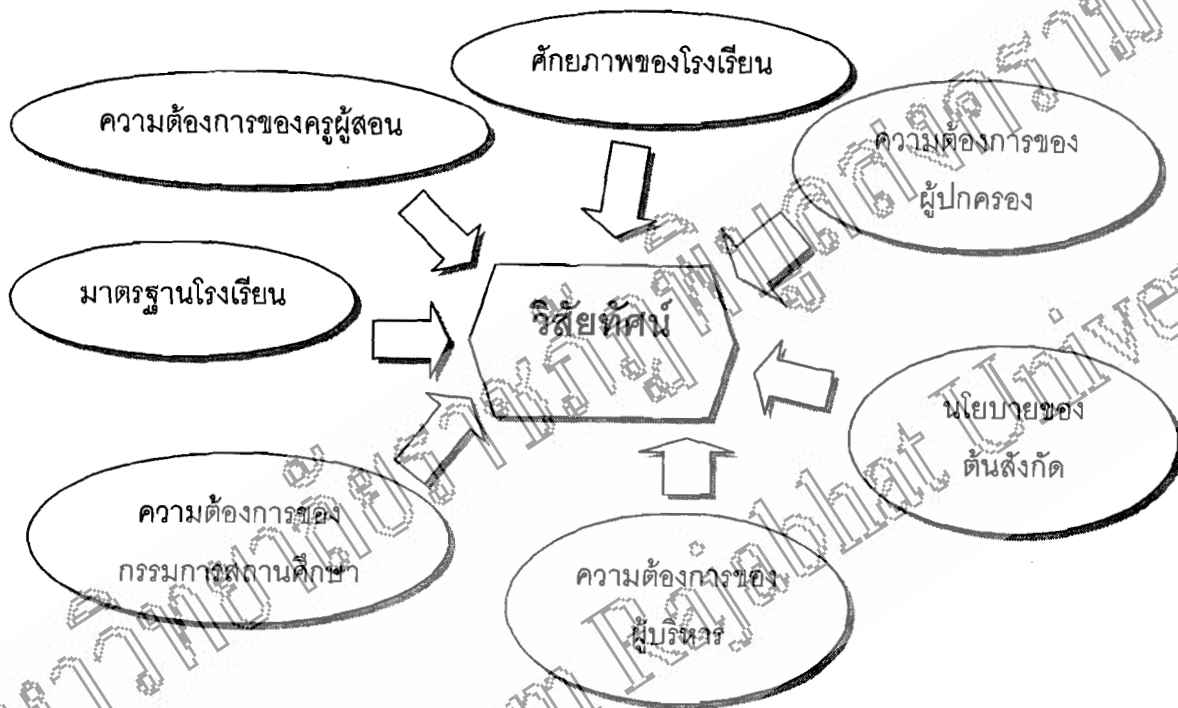
#### แผนภูมิ 9 การพัฒนามาตรฐานโรงเรียน

( สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก, 2545 : 202 )

#### 4.3 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

เมื่อสถานศึกษามีมาตรฐานสถานศึกษาแล้วสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยเริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ หรือความคาดหวังของสถานศึกษาซึ่งเป็นสภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น

จากการจัดการศึกษาตามแผนระยะยาว โดยต้องคำนึงถึงความต้องการหรือความคาดหวังของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้ประกอบการ เป็นต้น รวมถึงมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน และนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และที่สำคัญต้องสอดคล้องกับศักยภาพของสถานศึกษา ดังแผนภูมิ 10



แผนภูมิ 10. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

(สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก, 2545 : 202)

เมื่อสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์หรือความคาดหวังแล้ว จึงร่วมกันกำหนดสิ่งที่สถานศึกษาต้องกระทำเพื่อให้เกิดผลตามวิสัยทัศน์/ความคาดหวังที่ร่วมกันตั้งไว้ซึ่งได้แก่ภารกิจพันธกิจของสถานศึกษา ทั้งนี้ในแต่ละภารกิจนั้นจำเป็นต้องมีเป้าหมายปลายทางในการพัฒนา และมีการกำหนดเทคนิควิธีการที่จะทำให้ภารกิจบรรลุเป้าหมาย ซึ่งได้แก่ ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสถานศึกษานั้นเอง หลังจากนั้นสถานศึกษาจะต้องกำหนดกิจกรรมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานของโรงเรียนหรือเป้าหมายในแต่ละภารกิจโดยสถานศึกษาสามารถดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาได้ใน 2 ลักษณะ คือ

กิจกรรมตามหลักสูตรได้แก่ การจัดการเรียนการสอนตามปกติและกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้แก่ แผนงานโครงการหรือกิจกรรมที่สถานศึกษากำหนดเพิ่มขึ้นมานอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ นอกจากนี้ในการกำหนดกิจกรรมต่างๆของสถานศึกษา จะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแผนงาน/โครงการ กิจกรรมที่สถานศึกษาที่จะดำเนินการในแต่ละปีที่ได้วางแผนไว้แล้วจึงนำสิ่งเหล่านี้มารวบรวมเป็นแผนการพัฒนา คุณภาพการศึกษาหลังจากนั้นจึงจัดทำแผนงาน/โครงการ กิจกรรมที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการในแต่ละปีมาจัดทำเป็นแผนพัฒนาคุณภาพระยะสั้นที่เรียกว่า แผนปฏิบัติการประจำปี การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระยะยาวและระยะสั้น จึงต้องมีตัวแทนของผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมลงนามและรับรองแผนที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้น ด้วยเพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมรับทราบ และรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของโรงเรียน นั้นเอง

การกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมในแต่ละภารกิจหรือแต่ละปีนั้นโรงเรียนต้องคำนึงถึงความสำคัญหรือความจำเป็นเร่งด่วนรวมทั้งพิจารณาว่าสามารถตอบสนองวิสัยทัศน์ หรือภารกิจได้หรือไม่โรงเรียนต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน/โครงการอาจกำหนดเป็นแผนระยะสั้นหรือต่อเนื่องทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าจะสามารถตอบสนองเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ดีหรือไม่เพียงพอ ที่สำคัญควรให้ครอบคลุมวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและจุดเน้นของโรงเรียน ที่กำหนดไว้แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเหล่านี้ไม่ควรกำหนดให้มากเกินไปจนไม่สามารถปฏิบัติได้จริงในแต่ละปีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเดียวถ้าสามารถตอบสนองได้หลายๆภารกิจ เป้าหมายก็จะเป็นการดี ที่สำคัญสถานศึกษาควรคำนึงถึงศักยภาพของสถานศึกษาด้วยไม่ว่าจะเป็นบุคลากร ในสถานศึกษา ทรัพยากร งบประมาณ และสภาพทั่วไปของสถานศึกษา

#### 4.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแผนการดำเนินงานที่ได้ร่วมกันวางไว้โดยผู้บริหารบุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องร่วมกันดำเนินการจัดการเรียนการสอนและดำเนินกิจกรรมตามแผนงาน/โครงการให้ดำเนินการไปอย่างมี ประสิทธิภาพ โดยมีการควบคุม กำกับ ติดตามนิเทศ จากผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบ ตั้งแต่เริ่มโครงการ จนสิ้นสุดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม

#### 4.5 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมตามแผนงาน โครงการแล้ว สถานศึกษาต้องมีการตรวจสอบทบทวนและติดตามอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มโครงการ ระหว่างดำเนินโครงการ และสิ้นสุดโครงการ โดยผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินการหรือผู้รับผิดชอบเป็นผู้นิเทศติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษากระบวนการตรวจสอบผลการดำเนินงานเรียกอีกอย่างว่าการประเมินตนเอง โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งจะมีรูป

แบบการประเมินตนเองที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับศักยภาพและความเหมาะสมของแต่ละวิธีการที่สถานศึกษาจะเลือกใช้ เช่น การประชุมพบปะพูดคุยกันเพื่อสรุปผล จุดเด่นจุดด้อยของแผนการดำเนินงาน หรืออาจใช้การประเมินตนเองที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการประเมินตนเองของสถานศึกษารับผิดชอบโดยตรงโดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดบทบาทหน้าที่และผู้รับผิดชอบแต่ละขั้นตอนการกำหนดกรอบการประเมินตนเอง การสรุปผล และการรายงานผลการประเมิน

สำหรับการกำหนดกรอบหรือแนวทางในการประเมินตนเองตามภารกิจ กิจกรรม หรือมาตรฐานของโรงเรียน เพื่อให้เป็นแนวทางในการตรวจสอบและติดตามผลนั้น เป็นการบอกให้ทราบถึงวิธีการ เครื่องมือ ผู้ให้ข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผล ผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบผลการดำเนินงานของตนเอง ซึ่งเมื่อสถานศึกษาได้กรอบการประเมินตนเองแล้ว ก็ลงมือดำเนินการตามกรอบการประเมินที่กำหนดไว้ ได้แก่ การสร้างเครื่องมือ เพื่อนำไปตรวจสอบผลการดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ เพื่อให้เป็นแนวทางและตัวอย่างการกำหนดกรอบการประเมินตนเอง

เมื่อสถานศึกษาได้ทำการตรวจสอบและประเมินผลโดยการประเมินตนเองแล้ว ผู้บริหารจะต้องนำผลการประเมินตนเองไปใช้ในการวางแผนกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพในปีการศึกษาต่อไป หรือนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแผนงาน/โครงการนั้นให้ประสบความสำเร็จต่อไปขณะที่สถานศึกษากำลังดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานโรงเรียน การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การดำเนินงานตามแผน การประเมินตนเอง การสรุปผล การประเมินตนเอง การปรับปรุงแก้ไขและการพัฒนานั้น สถานศึกษาจะได้รับการนิเทศ กำกับ ติดตามและช่วยเหลือสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดในทุกชั้นต้น

#### 4.6 การประเมินคุณภาพการศึกษา

เมื่อสถานศึกษาดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนตั้งแต่การจัดระบบการบริหารและสารสนเทศ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีการดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา และทำการปรับปรุงแก้ไขและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาแล้วจึงจำเป็นต้องได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยการประเมินคุณภาพการศึกษา ดำเนินการได้ใน 2 ลักษณะ คือ

4.6.1 การประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนตามสาระการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่สำคัญตามหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในทุกระดับช่วงชั้นของสถานศึกษาโดยมุ่งเน้นให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ความสามารถในการอ่าน การคิด การวิเคราะห์ การเขียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ด้วยเครื่องมือประเมินที่ได้มาตรฐานในขณะเดียวกัน หน่วยงานต้นสังกัดจะดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนระดับชั้น ป.3 d6 และ ม.3 ในทุกสถานศึกษา เพื่อเทียบเคียงผลการประเมินกับเกณฑ์มาตรฐานกลางและยกระดับคุณภาพสถานศึกษา

4.6.2 การประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาโดยสถานศึกษาต้องดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาตามกรอบมาตรฐานสถานศึกษาที่ร่วมกันกำหนดในทุกมาตรฐานด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมและให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษา

#### 4.7 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้วสถานศึกษาจะต้องดำเนินการรายงานผลการดำเนินงานให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชนได้รับทราบเอกสารการรายงานผลการดำเนินงานดังกล่าวเรียกว่ารายงานประจำปีหรือรายงานการประเมินตนเองโดยสถานศึกษาต้องรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้แก่บุคคลหลายฝ่ายซึ่งมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้รับรู้ ซึ่งรูปแบบในการรายงานงานก็ขึ้นอยู่กับกลุ่มบุคคลเป็นสำคัญ เช่น ถ้ารายงานให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานภายนอก สถานศึกษาอาจนำเสนอในรูปแบบของเอกสารทางวิชาการ ถ้ารายงานให้กับชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน อาจทำเป็นเอกสารเผยแพร่ หรือการรายงานโดยเสียงตามสาย การประชุมผู้ปกครอง เป็นต้น

#### 4.8 การผลัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

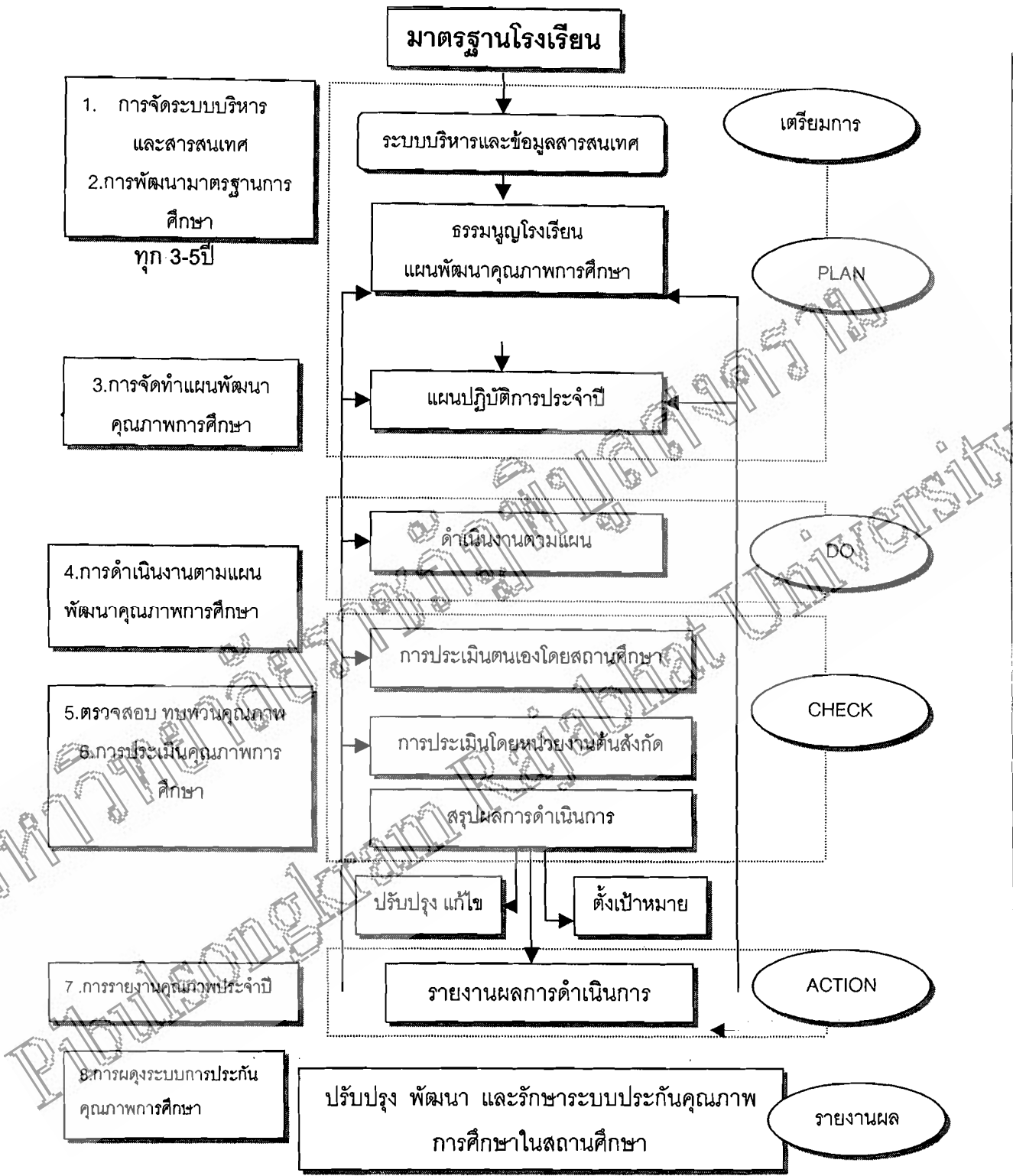
เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจนเสร็จสิ้นแล้ว สถานศึกษาจะต้องทำการผลัดระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา โดยสามารถดำเนินการได้ใน 3 ลักษณะ คือ

4.8.1 ดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในสถานศึกษาทั้งในช่วงก่อนดำเนินการและหลังดำเนินการ

4.8.2 ทำการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

4.8.3 นำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพซึ่งจากขั้นตอนดำเนินงานของสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในที่กล่าวมาข้างต้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่กำลังดำเนินการอยู่ โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA สามารถนำเสนอในลักษณะแผนภูมิ 11





แผนภูมิ 11 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

(สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก, 2545 : 207)

## 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทรงศักดิ์ ชมสวน และคณะ (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพปัญหา การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดแพร่ ผลการศึกษาพบว่า

■ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่ โดยภาพรวม พบว่า ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และ ด้านผลผลิต มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคคลต่อสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่ พบ ว่า บุคลากรมีความคิดเห็นด้านปัจจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแพร่ จำแนกตามขนาดโรงเรียน WUii บุคลากรของโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและ ขนาดเล็ก มีความคิดเห็นทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 แต่เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ wuuii บุคลากร ของโรงเรียนขนาดใหญ่ กับบุคลากรของโรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

นรินทร์ มีมาก และคณะ (2543) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษา wuuii

■ สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 3 ด้าน ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการดำเนินการควบคุมคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านการตรวจสอบคุณภาพ และปรับปรุง โรงเรียนและด้านการประเมินโรงเรียนเพื่อรับรองมาตรฐาน อยู่ในระดับปาน กลาง

2. ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 3 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

3. การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่าในภาพรวมสภาพการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

เกียรติศักดิ์ ทันจันทร์ (2543) ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ผู้บริหาร ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี I ต่ำกว่าปริญญาตรี นอกจากนั้นยังพบว่า โรงเรียนที่ ผู้บริหารมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีปัญหาน้อยกว่าในโรงเรียนที่ผู้บริหารมีวุฒิการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี และผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารมากกว่า 10 ปี มีความรู้ ความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อมได้หลากหลาย มากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์การบริหาร ไม่เกิน 10 ปี และพบว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ มากกว่า 10 ปี มีการดำเนินการประกัน คุณภาพการศึกษาด้านการจัดระบบงาน การมอบหมายงาน การนิเทศงาน การจัดสภาพแวดล้อมแตกต่างจากผู้บริหารที่มีประสบการณ์ไม่เกิน 10 ปี

อำนาจ กาวีไล และคณะ (2543) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานบริหารตามเกณฑ์ มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เชียงราย wuii สภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนทุกเขตการประเมิน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้นเขตการประเมินที่ 3 มีการ ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มาตรฐานที่ผู้บริหารโรงเรียนในเขตการประเมินที่ 3 ปฏิบัติได้ ระดับปานกลางคือการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ปัญหาในการปฏิบัติงานบริหารของผู้บริหาร โรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนทุกเขตการประเมินมีปัญหาในการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับปานกลางทุกเรื่อง ยกเว้น การประสานความร่วมมือ จากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียนมีปัญหาน้อย ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษาที่มีการเสนอแนะมากที่สุดคือ ควรมีการอบรมผู้บริหารให้มีความรู้ในเรื่อง การจัดทำแผนและการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ

ธวัชชัย ช่างแก้ว และคณะ (2543) ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานการประกัน คุณภาพการศึกษาในสหวิทยาเขตริมโขง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย ด้านการ ศึกษาและการเตรียมการ wuii คณะทำงานและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้างาน มีการให้ความรู้แก่ ครู บุคลากร โดยการจัดอบรมให้ความรู้ในหน่วยงาน มีการดำเนินงานตั้งแต่คณะกรรมการ อนุกรรมการ โดยมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบ ด้านการวางแผนการประกัน คุณภาพการศึกษาพบว่า การดำเนินการจัดทำมาตรฐานของโรงเรียน มีการยกร่างมาตรฐาน ของโรงเรียน การนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ wuii มีการดำเนินการทบทวน ธรรมนูญสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีการดำเนินการประเมินภายในของสถานศึกษา การเตรียมรับการประเมินจากภายนอก ส่วนใหญ่ไม่มีการเตรียมรับการประเมินจากภายนอก

ประเสริฐ วงศ์เชื่อนแก้ว และคณะ (2543) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย พบว่า สภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโดยรวมทั้ง 3 ด้านคือ ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต 8 ความแตกต่างกันจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

กัญญารัตน์ เฟื่องจันทร์ และคณะ (2543) ได้ศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมินการประกันคุณภาพภายนอกตามทฤษฎีของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ ตามมาตรฐานการศึกษา ด้านตัวผู้เรียน ด้านกระบวนการและด้านปัจจัย พบว่า ในภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก และเปรียบเทียบความพร้อมของสถานศึกษา ทั้ง 3 มาตรฐานการศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ พบว่า ในภาพรวมไม่มีความแตกต่าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดนโยบายให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา นโยบายการปฏิรูปการศึกษา โดยกำหนดให้สถานศึกษาเข้าสู่โครงการโรงเรียนปฏิรูปมาตั้งแต่ พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอก สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงมีนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด ทำการประเมินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อรองรับการประเมินการประกันคุณภาพภายนอก จึงมีผลให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด โดยภาพรวม มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก และไม่มีความแตกต่างกัน

จำเริญ สีสังข์ และคณะ (2543) ได้ทำการศึกษากำหนดแผนพัฒนาการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า

1. โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร มีการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในที่ 4 ด้าน คือ การตรวจสอบสภาพโรงเรียน การจัดทำแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการตรวจสอบคุณภาพ อยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบการดำเนินการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่าผู้บริหารที่มีวุฒิมัธยมศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีการดำเนินงานพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร พบว่าผู้บริหาร

โรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหาร 1-10 ปี กับ 11 ปีขึ้นไป มีการดำเนินงานพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน ทั้งในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การตรวจสอบสภาพโรงเรียน การจัดทำแผนและการนำแผนสู่การปฏิบัติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสิทธิ์ สุทธนะ และคณะ (2543) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ในสหวิทยาเขตแม่ือง จังหวัดเชียงราย พบว่า

1. การพัฒนาระบบสารสนเทศของโรงเรียนในสหวิทยาเขตแม่ือง จังหวัดเชียงราย การดำเนินการในภาพรวม อยู่ในระดับน้อย

2. ปัญหา อุปสรรคการพัฒนาสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตแม่ือง จังหวัดเชียงราย พบว่า ขาดการวางแผน กำกับติดตาม ประเมินผลการใช้สารสนเทศกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาขาดการพัฒนาระบบและบุคลากร ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในระบบสารสนเทศ ขอบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการไม่เพียงพอและไม่ใช้สารสนเทศให้เป็นประโยชน์ต่องานที่รับผิดชอบตลอดจนขาดผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านเทคโนโลยี ทำให้การใช้เทคโนโลยีไม่มีความสะดวกรวดเร็วต่อการใช้งาน

3. ข้อเสนอแนะคือ ควรสรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติตรงกับกาปฏิบัติงานสารสนเทศ มีห้องปฏิบัติงานโดยเฉพาะให้มีการอบรมและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้เข้าใจระบบสารสนเทศ มีการจัดโครงสร้างของหน่วยงาน คณะทำงานสนับสนุนการใช้สารสนเทศในการพัฒนางานที่รับผิดชอบ โดยให้มีการประเมินระบบอย่างจริงจัง รวมทั้งกระตุ้นให้คณะทำงานได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารควรเป็นหลักในการสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาระบบสารสนเทศให้มีมาตรฐาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการใช้งานอย่างแท้จริง รวมทั้งการพัฒนาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตให้เข้าสู่เกณฑ์มาตรฐาน เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ต่อไป

ณรงค์ ทรวงอารมณ์ แลคณะ (2543) ได้ทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก พบว่า

1. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก มีสภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.1 มาตรฐานด้านผู้เรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.3 มาตรฐานด้านปัจจัย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

5. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตากเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัด โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ในภาพรวมการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

2.1 มาตรฐานด้านผู้เรียน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในภาพรวม และรายมาตรฐาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา และมาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2.3 มาตรฐานด้านปัจจัย มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ว่า กระบวนการในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบไปด้วยการดำเนินงานหลัก 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา 2) การตรวจสอบ แทรกแซง และทบทวนคุณภาพการศึกษา และ 3) การดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษา ส่วนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามแนวการดำเนินงานที่กำหนดไว้เป็นวงจรในการพัฒนาตามกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาตินั้น ประกอบไปด้วย ขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การตรวจสอบสภาพโรงเรียน การจัดทำแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการตรวจสอบคุณภาพ โดยที่ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพในสถานศึกษาในแต่ละขั้นตอนนั้นยังประสบกับปัญหาในการดำเนินงานอยู่บ้าง และนอกจากนี้ยังพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรอบความคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

1. โรงเรียนบ้านปลักแรด
2. โรงเรียนบ้านหนองนาขวางอัน
3. โรงเรียนวัดพรหมเกษร
4. โรงเรียนบ้านคลองเตย
5. โรงเรียนบ้านตะโม่งประชาสรรค์
6. โรงเรียนบ้านคุยมะตูม



ตัวแปรที่ศึกษา

กระบวนการในการพัฒนาระบบการประกัน  
คุณภาพภายในสถานศึกษา

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ  
การศึกษา
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนา  
คุณภาพการศึกษา
5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ  
การศึกษา
6. การประเมินคุณภาพการศึกษา
7. การรายงานคุณภาพการศึกษา  
ประจำปี
8. การผดุงระบบการประกันคุณภาพการ  
ศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี  
Pibulsongkram Rajabhat Ramphang University